

SAŽETAK

Licenciranje kao pravni institut zauzima ključno mjesto u suvremenom gospodarstvu koje se temelji na znanju, inovacijama i dinamičnom razvoju tehnologije. U uvjetima globaliziranog tržišta, licenca je postala jedan od najvažnijih instrumenata gospodarskog rasta i međunarodne suradnje, jer omogućava prijenos tehnoloških rješenja, know-howa, autorskih i industrijskih prava uz očuvanje pravne sigurnosti i zaštite interesa nositelja prava.

Ugovor o licenci predstavlja temeljni mehanizam komercijalizacije intelektualnog vlasništva kojim se nositelj prava (davatelj licence) obvezuje prenijeti određena prava iskorištavanja na korisnika (stjecatelja licence), uz odgovarajuću naknadu i uz jasno definirane granice prava korištenja. Takvi ugovori omogućavaju učinkovito stavljanje intelektualnog kapitala u gospodarsku funkciju, što doprinosi povećanju inovativnosti i konkurentnosti subjekata na tržištu.

Trgovačkopравни aspekti ugovora o licenci zahtijevaju detaljnu analizu pravne prirode i elemenata ugovora, s posebnim naglaskom na predmet licence, opseg prava, teritorijalno i vremensko djelovanje, naknadu, odgovornost ugovornih strana te mogućnost prijenosa prava i podlicenciranja. Dodatno se utjecaj ugovora o licenci na tržišno natjecanje i pravnu ravnotežu među poslovnim subjektima. Poseban značaj unutar istraživanja pridaje se licenciranju autorskog softvera, kao jednom od najdinamičnijih i najreguliranijih oblika licenciranja u suvremenom pravu. Zbog dvojakog karaktera računalnih programa, kao autorskih djela i tehničkih proizvoda, pravna pitanja vezana uz licenciranje softvera često su predmet rasprave u praksi i teoriji, što zahtijeva dublju pravnu i doktrinarnu analizu.

U okviru istraživanja provodi se detaljna klasifikacija licenci prema različitim kriterijima: prema isključivosti (isključiva i neisključiva), trajanju (vremenski ograničena i neograničena), teritorijalnom djelovanju (prostorno ograničena i neograničena), opsegu prava (potpuna i djelomična), svrsi korištenja (licenca za proizvodnju, prodaju, izvoz i uvoz) te osobnom odnosu između ugovornih strana (osobne i neosobne licence). Time se uspostavlja sustavni pregled pojavnih oblika licenci i njihova pravna obilježja.

Značajan dio istraživanja posvećen je i analizi institucija koje djeluju u području zaštite i provedbe prava intelektualnog vlasništva, poput Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine, Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) i Europskog patentnog ureda (EPO). Njihova uloga u

standardizaciji prakse, unaprjeđenju sustava zaštite i promicanju transparentnosti licencnih odnosa neizostavna je u procjeni učinkovitosti postojećeg pravnog okvira.

Analizom pravnih rizika povezanih s licenciranjem, rad identificira najčešće izazove: gubitak kontrole nad licenciranim pravima nakon isteka ugovora, reputacijsku štetu uslijed davanja licence nepouzdanom partneru, rizike vezane uz zlouporabu intelektualnog vlasništva nakon prestanka ugovora te problem ograničene pravne zaštite u prekograničnim licencnim odnosima. Na temelju tih spoznaja, u radu se predlažu rješenja *de lege ferenda* usmjerena na unaprjeđenje zakonodavnog okvira, jačanje ugovorne discipline, povećanje razine pravne sigurnosti i stvaranje poticajnog okruženja za ulaganje u intelektualni kapital.

Konačni cilj ovog znanstvenog istraživanja jest ponuditi cjelovit, teorijski utemeljen i praktično primjenjiv prikaz trgovačkopравnih aspekata ugovora o licenci, ukazati na njegovu ulogu u gospodarskom razvoju te doprinositi oblikovanju modernog i učinkovitog pravnog sustava koji omogućava ravnotežu između interesa nositelja i korisnika prava intelektualnog vlasništva.

Ključne riječi: licenca, ugovor o licenci, trgovačko pravo, intelektualno vlasništvo, autorski softver, klasifikacija licenci, komercijalizacija, pravna sigurnost, *de lege ferenda*.

The content of the doctoral dissertation titled “Commercial Law Aspects of the Licensing Agreements” by doctoral candidate Lana Dragoje

SUMMARY

Licensing as a legal concept holds a pivotal position in the modern economy based on knowledge, and technological progress. In a globalized market, licensing has become one of the most important instruments of economic growth and international cooperation, as it enables the transfer of technological solutions, know-how, and intellectual property rights while maintaining legal certainty and protecting the interests of rights holders.

The licencing agreement represents the principal mechanism for the commercialization of intellectual property, whereby the licensor grants the licensee the right to use certain intellectual property in exchange for appropriate remuneration and within clearly defined boundaries of use. Such agreements efficiently integrate intellectual capital into economic activity, enhancing innovation and competitiveness among market participants.

The commercial law aspects of licensing agreements require a detailed examination of their legal nature and elements, with particular emphasis on the subject matter of the license, scope of rights, territorial and temporal limits, remuneration, contractual obligations, and possibilities for assignment and sub-licensing. Furthermore, the relationship between licensing agreements and other commercial contracts, as well as their impact on market competition and legal equilibrium, are thoroughly analyzed.

Special attention is devoted to software licensing as one of the most dynamic and complex areas of intellectual property law. Given the dual nature of computer programs, as both copyrighted works and technical products, software licensing raises unique legal issues that demand deeper theoretical and doctrinal consideration.

The research includes a comprehensive classification of licenses according to various criteria: exclusivity (exclusive and non-exclusive), duration (limited and unlimited), territorial scope (restricted and unrestricted), scope of rights (complete and partial), purpose of use (production, distribution, export, and import), and the personal relationship between the parties (personal and impersonal). This establishes a systematic overview of the manifestations and legal characteristics of licenses.

The study also examines key institutions involved in the protection and enforcement of intellectual property rights, such as the Institute for Intellectual Property of Bosnia and Herzegovina, the World Intellectual Property Organization (WIPO), the European Union Intellectual Property Office (EUIPO), and the European Patent Office (EPO). Their role in

harmonizing practices, improving protection systems, and promoting transparency in licensing relations is essential for evaluating the effectiveness of the current legal framework.

By analyzing the main legal risks related to licensing, loss of control after the expiration of rights, reputational damage resulting from licensing to unreliable partners, misuse of intellectual property after termination, and limited cross-border protection, the paper proposes several de lege ferenda measures aimed at strengthening the legal framework, enhancing contractual discipline, and promoting an environment conducive to investment in intellectual capital.

The ultimate goal of this research is to provide a comprehensive and theoretically grounded examination of the commercial law aspects of licensing agreements, to underline their role in economic development, and to contribute to the creation of a modern and effective legal system that ensures a fair balance between the interests of intellectual property holders and users.

Keywords: *license, licensing agreement, commercial law, intellectual property, software, classification of licenses, commercialization, legal certainty, de lege ferenda.*